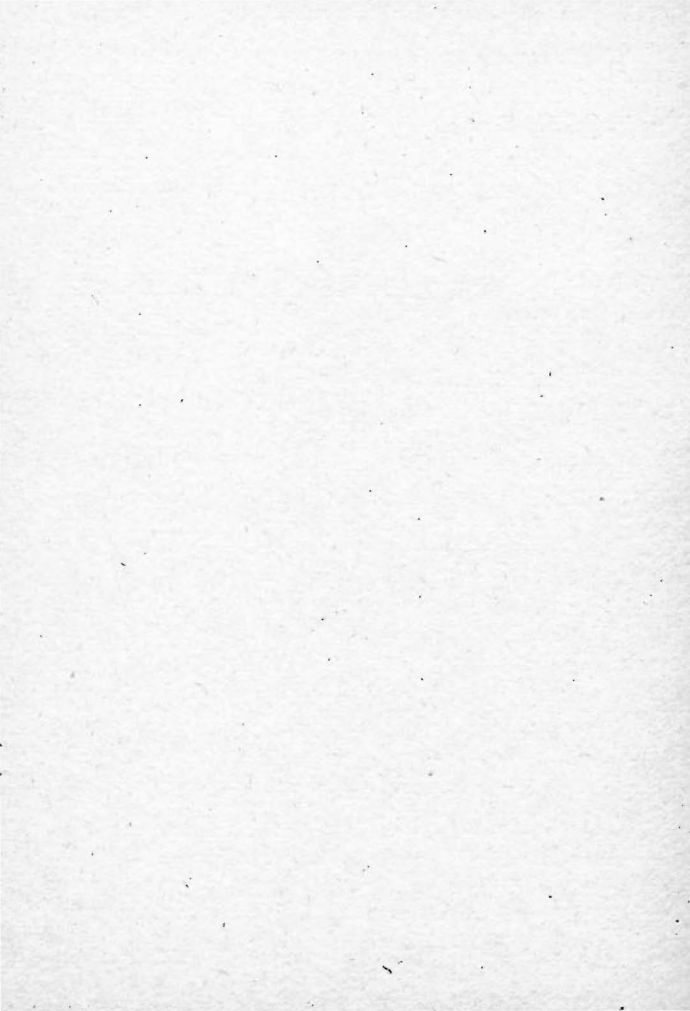

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Poznaniu

CZESŁAW CHRUSZCZEWSKI
Poradnik bibliograficzny

Poznań 1987

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
w Poznaniu

CZESŁAW CHRUSZCZEWSKI

PORADNIK BIBLIOGRAFICZNY

Poznań 1987

POMOCNICZE MATERIAŁY BIBLIOGRAFICZNE

O p r e c o w a ł a :

Urszula Bzdawka

Materiał szkoleniowy:

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Poznaniu
A-5 500 egz.

S P I S T R E Ś C I

Wstęp

I Nota biograficzna

II Twórczość

 A. Wydania książkowe

 B. Tłumaczenia na języki obce

 C. Utwory opublikowane w prasie

 D. Słuchowiska radiowe

III Opracowania w wyborze.

W S T Ę P

Poradnik bibliograficzny "Czesław Chruszczewski" prezentuje sylwetkę poznańskiego prozaika i dramaturga, autora licznych słuchowisk radiowych.

W części podmiotowej zamieszczono wykaz twórczości pisarza w układzie alfabetycznym z uwzględnieniem kolejnych wydań poszczególnych utworów. Każda pozycja zawiera krótką adnotację i wybór recenzji w układzie chronologicznym. Uwzględniono również utwory literackie oraz wypowiedzi autora na temat literatury opublikowane w czasopiśmie. W osobnym rozdziale zaprezentowano przekłady twórczości pisarza na języki obce. Z obszernego dorobku radiowego wybrano oryginalne słuchowiska radiowe pomijając audycje cykliczne, reportaże oraz rozmaite formy działalności dziennikarskiej lub publicystycznej.

W części przedmiotowej zamieszczamy obszerny wybór publikacji o pisarzu. Są to prace krytyczno-literackie, artykuły i wywiady zamieszczone w prasie.

Przy opracowaniu materiałów korzystano z Przewodnika Bibliograficznego, Polskiej Bibliografii Literackiej, Bibliografii Zawartości Czasopism, roczników Literatury Pięknej oraz kartotek Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Poznaniu.

Ponadto pragniemy podziękować p. Marii Chruszczewskiej żonie pisarza, za życzliwą pomoc i konsultację oraz udostępnienie nam materiałów z archiwum pisarza. Przy opracowaniu wykazu słuchowisk radiowych cennych informacji udzielił p. Zezon Andrzejewski, któremu również wyrażamy podziękowanie.

I. N O T A B I O G R A F I C Z N A

Czesław Chruszczewski znany i ceniony dziennikarz, prozaik i dramaturg, autor słuchowisk radiowych, zdobył sobie szczególne uznanie w zakresie literatury science fiction. Urodzony 8 maja 1922 roku w Warszawie w rodzinie dziennikarza, publicysty, krytyka teatralnego i dramaturga - Stanisława Chruszczewskiego. Ukończył gimnazjum i liceum matematyczno-przyrodnicze w Łodzi oraz Szkołę Malarstwa i Rysunku prof. Wacława Dobrowolskiego.

Late okupacji spędził w Warszawie, gdzie podjął działalność konspiracyjną w organizacjach "Polacy Socjaliści" oraz Socjalistyczna Organizacja Bojowa /SOB/. W latach 1941-1945 brał czynny udział w licznych akcjach sabotażowo-dywersyjnych na terenie Warszawy i XXII Okręgu Częstochowskiego organizując przerzuty materiałów wybuchowych, broni, amunicji i lekarstw dla oddziałów partyzanckich. Systematycznie przewoził rozkazy i instrukcje Komendy Głównej SOB, organizował punkty kontaktowe, przeprowadzał łączników. Z polecenia Komendy Głównej SOB zorganizował Tajne Biuro Legalizacyjne, które prowadził do wybuchu powstania. Po powstaniu Warszawskim, w którym uczestniczył, został wywieziony do obozu w Pruszkowie, skąd wydostał się dzięki pomocy PCK. Dalej pracę konspiracyjną prowadził w okręgu częstochowskim. Za walkę z okupantem hitlerowskim otrzymał stopień oficerski oraz szereg odznaczeń bojowych.

Po wyzwoleniu powrócił do Łodzi i poświęcił się pracy społeczno-politycznej pełniąc funkcję I sekretarza Komitetu

Wojewódzkiego Organizacji Młodzieżowej Towarzystwa Uniwersytetów Robotniczych /OMTUR/. W 1946 roku przeniesiony został do Kalisza, gdzie pełnił kolejno funkcje I Sekretarza Komitetu Grodzkiego Polskiej Partii Socjalistycznej a następnie I sekretarza Komitetu Okręgowego. Po zjednoczeniu ruchu robotniczego w 1948 roku objął stanowisko I sekretarza Komitetu Miejskiego w Kaliszu. W 1950 roku przeniesiony został do Poznania, na stanowisko kierownika Wydziału Propagandy KW PZPR. W latach 1974-76 był członkiem Komitetu Środowiskowego Kultury PZPR w Poznaniu, a w 1980 Członkiem Zespołu Partyjnego przy Wydziale Kultury KC PZPR.

Pracę dziennikarską rozpoczął w 1954 roku w redakcji "Expressu Poznańskiego". Od 1958 roku pracował w Rozgłośni Polskiego Radia w Poznaniu początkowo na stanowisku kierownika Redakcji Inscenizacji a następnie Redakcji Literackiej. Jest autorem licznych słuchowisk o tematyce fantastycznej i fantastyczno-naukowej: psychologiczno-obyczajowej i antywojennej, transmitowanych w programie lokalnym Poznania oraz w programach ogólnopolskich. Kilka jego audycji przetłumaczono na język czeski i emitowały je rozgłośnie radiowe w Pradze, Brnie i Bratysławie. Jest także autorem wielu audycji publicystycznych o tematyce kulturalnej, popularno-naukowej, futurologicznej i historycznej oraz reportaży dokumentalnych /m.in. opracował pierwszy w kraju reportaż o locie J. Gagarina transmitowany w czasie lotu radzieckiego kosmonauty/. Opracował wiele audycji cyklicznych /m.in. o historii, współczesności i przyszłości Poznania pt. "Wehikuł czasu"/ oraz radiowe kabarety literackie jak: "Szezemie otwórz się".

"Gimnazjum Fantazji", "Teatr Wyobraźni", "Teatrzyk Trzy razy Ha", "Latający Szkot", "Studio Expo" czy "Rikitikitawi". W latach 1966-1968 opracował cykl audycji publicystycznych "Ludzie, ludzie" o problemach międzyludzkich w środowiskach robotniczych. W 1969 roku rozgłośnia poznańska zrealizowała cykl jego słuchowisk z okresu II wojny światowej pt. "Słońce nigdy nie zachodzi". Prowadził stałą audycję "Rozmowy z pisarzami" w której prezentował twórców wielkopolskich. Był autorem comiesięcznych felietonów publicystycznych "Czas teraźniejszy - czas przyszły" oraz radiowej "Encyklopedii Wielkopolskiej" i magazynu turystyczno-krajoznawczego "Zapraszamy do nas". W latach 1971-78 opracowywał dla rozgłośni poznańskiej audycje cykliczne "Cztery pory roku" oraz "Wielkopolska Niedziela".

Jest także autorem kilku widowisk telewizyjnych m.in. "Zabawa w morderstwo" oraz "Paź królowej czyli do trzech razy sztuka", scenariuszy filmów telewizyjnych "Fotel na autostradzie" i "Dziękuję ci Luizy". Napisał libretto do opery Tadeusza Szeligowskiego "Teodor Gentelmann" wystawionej w 1963 roku w Teatrze Wielkim we Wrocławiu. Opera ta została zaprezentowana na II Festiwalu Oper i Baletu w Poznaniu w 1964 roku.

W 1960 roku ukazał się debiut książkowy Czesława Chruszczewskiego, zbiór opowiadań fantastycznych "Bardzo dziwny świat" /wydany pod pseudonimem Paweł Rewicz, często używany w początkowym okresie twórczości/, a w 1965 roku kolejny zbiór opowiadań i grotesek fantastycznych "Magiczne echo". Dorobek wydawniczy pisarza zamyka 12 tomów powieści, opowiadań i zbiorów słuchowisk, współpraca przy wydaniu antologii opowiadań pisarzy węgierskich S. razem z Peterem Kuczka oraz antologii opowiadań fantastyczno-naukowych pisarzy Krajów Demokracji Ludowej.

Ponadto opublikował dziesiątki artykułów, felietonów i opowiadań w prasie codziennej oraz czasopiśmie literackich i społeczno-kulturalnych w Polsce i za granicą. Kilka jego powieści i opowiadań, które nie ukazały się w postaci książek drukowały w odcinkach czasopiśma /m. in. "Pan Knox naprawia świat", "Nowa istota", "Samobójstwo Antoniny" - Expressa Poznański, "Życie nie umierać" - Gazeta Poznańska oraz "Dzień dobry Piotrze" i "Barabara Wielka droga" - Dziennik Łódzki/.

Twórczość Chruszczewskiego mimo różnych form stosowanych przez autora ma szereg elementów wspólnych. Ulubionym tematem pisarza jest kontakt z istotami pozaziemskimi, który potrzebny jest pisarzowi dla przedstawienia wielostronnych konfrontacji ludzkich postaw, zachowań i poglądów z postępowaniem i sądami przedstawicieli innych światów. Wyniki tych porównań bywają dla człowieka bardzo różne. Często też nawiązuje autor do dawnych opowieści, wykorzystując obiegowe motywy i przydając im nowofantastyczno-naukową oprawę tworzy przyszłościowe wersje starożytnych fabuł. Jednocześnie fantastyczność Chruszczewskiego nie stanowi oderwanej od rzeczywistości konstrukcji, lecz graniczy z naszą codziennością, przenikając na każdym kroku.

Utwory Chruszczewskiego przełożone zostały na kilka języków: czeski, bułgarski, rosyjski, węgierski, niemiecki, japoński.

Obok pracy zawodowej i twórczej Czesław Chruszczewski prowadził aktywną działalność społeczną w organizacjach krajowych i międzynarodowych. W latach 1975-1982 pełnił funkcję prezesa Poznańskiego Oddziału Związku Literatów Polskich działając równocześnie w Komitecie Europejskim SF - /w latach

1976-80 jako wiceprezydent a w 1981 roku jako Sekretarz Generalny/. Był organizatorem III Kongresu Europejskiego SF w Poznaniu - "EUROCON III" w 1976 roku. Komitet Europejski SF przyznał Czesławowi Chruszczewskiemu pośmiertnie /w 1982 r/ tytuł Członka Honorowego tej organizacji. Był także aktywnym działaczem ZBOWID-u, Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich oraz Towarzystwa Cybernetycznego. /Był jednym z założycieli Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego w Poznaniu.

Ze swoją działalnością literacką, publicystyczną oraz dziennikarską otrzymał liczne nagrody i odznaczenia.

N a g r o d y

- 1960 - I Nagroda Komitetu d/s Radia i Telewizji za słuchowisko "Fotel na autostradzie"
- 1966 - Nagroda Komitetu d/s Radia i Telewizji za całokształt twórczości w dziedzinie słuchowisk radiowych
- 1967 - Nagroda Programu III Polskiego Radia za słuchowisko "Bitwa pod Pharsalos"
- 1968 - Nagroda zespołowa /Redakcja Literacka poznańskiej rozgłośni/ za wybitne zasługi w upowszechnieniu kultury m. Poznania i woj. poznańskiego.
- 1970 - Nagroda Specjalna Naczelnej Redakcji Literackiej Radio-komitetu za słuchowisko słowno-muzyczne "Latający Szasz...kot."
- 1972 - Międzynarodowa Nagroda Specjalna: Europa SF - "Specjal Award EUROCON I - Triest 1972" za całokształt twórczości fantastyczno-naukowej

- 1973 - Nagroda Główna za książkę "Rok 10 000" przyznana przez Kongres Pisarzy Krajów Socjalistycznych
- 1974 - Specjalne wyróżnienie II Kongresu Europejskiego SF w Grenoble za twórczość i za aktywną działalność organizatorską w ruchu międzynarodowym SF
- 1976 - Nagroda Specjalne III Kongresu Europejskiego SF za całokształt twórczości literackiej
- 1976 - Nagroda Wojewódzka w dziedzinie upowszechnia kultury w Poznaniu
- 1976 - Wyróżnienie Związku Pisarzy ZSRR za wielki wkład w rozwinięcie i umacnianie radziecko-polskiej współpracy literackiej
- 1976 - Dyplom uznania Związku Pisarzy NRD za współpracę i działalność organizatorską w dziedzinie upowszechniania literatury SF
- 1977 - Dyplom uznania za pracę w Wielkopolskiej Organizacji ZBOWiD, przyznany przez Zarząd Okręgu ZBOWiD w Poznaniu
- 1979 - Nagroda Prezesa Rady Ministrów II stopnia za całokształt twórczości
- 1979 - Wpis do Księgi Wybitnych Przewodników Pracy Socjalistycznej - Uchwała Egzekutywy KW PZPR w Poznaniu
- 1980 - Dyplom uznania za Zasługi w działalności artystycznej, literackiej na rzecz ochrony środowiska w województwie poznańskim - Urząd Wojewódzki w Poznaniu
- 1980 - Dyplom uznania z okazji 25-lecia pracy w dziennikarstwie PRL.

O d z n a c z e n i a :

- 1948 - Medal za Warszawę
- 1963 - Złoty Krzyż Zasługi
- 1964 - Złoty Krzyż Partyzancki
- 1965 - Odznaka Honorowa Miasta Poznania
- 1967 - Odznaka Honorowa "Za Zasługi w rozwoju Województwa
Poznańskiego"
- 1969 - Medal Zwycięstwa i Wolności
- 1972 - Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski
- 1973 - Odznaka "Zasłużony Działacz Kultury"
- 1974 - Honorowa Odznaka Komitetu d/s Radia i Telewizji
- 1974 - Medal XXX-lecia Polski Ludowej
- 1978 - Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski
- 1980 - Odznaka "Zasłużony Działacz Frontu Jedności Narodu"

Czesław Chruszczewski zmarł 11 lutego 1982 roku w Poznaniu. Pozostawił szereg nieopublikowanych dotychczas utworów m.in. powieści "Ulica 12 Apostołów" i "Dziennik podróży" oraz liczne nowele i opowiadania m.in. przygotowane już do druku zbiory "Wysep szczęśliwych" i "Osobliwość monstrialna".

II TWÓRCZOŚĆ

A. Wydania książkowe

1. BARDZO DZIWNY ŚWIAT. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1960, 229 s.
Przygoda. Awantura. Sensacja.

Książka wydana pod pseudonimem autora - Paweł Rewicz zawiera zbeletryzowane słuchowiska radiowe o tematyce sensacyjno-psychologicznej. Opowiadania wprowadzają w świat niesamowitych zdarzeń, nierealnych zjawisk, wokół których rozbudowywana jest akcja mówiąca o duchach, powtórnych wcieleniach człowieka, przypadkach rozdzielenia jaźni. Czasem bohaterowie odbywają wędrówki po wszechświecie lub stykają się z życiem innych planet.

Recenzje:

Dudziński B.: Niesamowitość skondensowana. ODGŁOSY 1960 nr 37 s. 11; WSPÓŁCZESNOŚĆ 1960 nr 7 s. 12

2. DOOKOŁA TYLE CUDDŃ. Opowiadania fantastyczne. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1973, 196 s.

Zbiór opowiadań fantastycznych. Gatunek "science fiction" występuje tu w konwencjach baśniowych i filozoficznych. Bohaterowie barwnych opowieści odbywają podróże w przestrzeni i w czasie poznając przy tym mieszkańców innych planet, a także ciekawe struktury społeczne dziwnego miasta ziemskiego w różnych epokach. Książkę zamykają dwa utwory dramatyczne, w których autor przedstawił zabawne studium ludzkich zachowań wobec zjawisk

wykraczających poza codzienność oraz kreśli karykaturalny obraz tyranii oportunistów poddanych. Interesująca lektura dla wszystkich.

R e c e n z j e :

Borski L., NOWE KSIAŻ. 1973 nr 24 s. 22-23; [Madał B.] B.M., ODGŁOSY 1973 nr 45 s. 12; Bugajski L., NURT 1974 nr 1 s. 45

3. MAGICZNE SCHODY, HISTORIE Z TEJ I NIE Z TEJ PLANETY.

Il. A. Rzycki. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1965, 193 s., tabl.

Zbiór opowiadań i słuchowisk radiowych o tematyce sensacyjno-psychologicznej przenosi czytelnika w świat fantastyki, pełnej uduwnień i groteski. Autor stwarza często nieprawdopodobne sytuacje, aby przedstawić w satyrycznym oświetleniu niektóre poglądy i przywary współczesnych ludzi. Utwory ukazują niekiedy niekonsekwencje i nierealność ludzkich marzeń, ale także perspektywy rozwoju naszej cywilizacji.

R e c e n z j e :

Biernacki J.: Stan nieważkości. KULTURA 1965 nr 51 s. 8;
Burtowy W., NURT 1966 nr 2 s. 48; Kaczocho W.: Opowiadania przekorne. GAZ. POZN. 1966 nr 36 s. 4

4. PACYFIK-NIEBO. Ziemia, Kosmos, Ziemia. Poznań: Wydaw.

Poznańskie 1967, 215 s.

W zbiorze opowiadań znalazły się utwory z pogranicza fantastyki naukowej i sensacji, także opowiadania o wyraźnym

podtekacie psychologicznym. Autor wprowadza w świat potrektowanej z lekkim przyrzużeniem oka przyzżości "kosmicznej" - zycia na innych planetach, ingerencji istot pozaziemskich w sfery ludzkich, ziemskich poczynañ. Pełne uduwnień i groteski nieprawdopodobne sytuacje w opowiadaniach Chruszczewskiego staję się nierzadko okazję do satyrycznych eluzji wobec współczesności ludzkich błędów i przywar.

R e c e n z j a :

/Błaszewicz O./ O.B., GŁOS WIELKOP. 1967 nr 307 s. 4;
/Michniak C./ Cz.M., GAZ. POZN. 1967 nr 281 s. 6; Fornalczyk F.:
Pacyfik-Niebo. NOWE KSIAŻ. 1968 nr 18 s. 1231; Makowski J.,
POMDRZE 1968 nr 16 s. 13; Zieliński S.: Kłopoty, ujęć groteskowych. Wycieczki balonem. KULTURA 1968 nr 6 s. 3

5. BITWA POD PHARSALOS, Zbiór słuchowisk radiowych.

Poznań: Wydaw. Poznańskie 1969, 173 s.

Zbiór słuchowisk, w których autor nawięzuje do beñni w jej podatawowej warstwie, fantastycznego wątku który jest stałym elementem konstrukcyjnym niemal wszystkich jego utworów. Bohaterowie kontaktuję się ustawicznie z mieszkańcami innych układów wszechświata i ta konfrontacja nie wypada na korzyść mieszkańców Ziemi. Dostrzegamy wiele akcentów entymiliternych oraz pacyfistyczne tendencje autora. /Bitwa pod Pharsalos, Głowy Ziemi, Niedziela/.

R e c e n z j e :

Kaziów M.: Słuchowiska antywojenne Cz. Chruszczewskiego. GAZ. ZIELONOG. /z dn. 13.VII.1969/; /Natanson W./ W.N.; Bitwa pod Pharsaloe. BIULETYN PENCLUBU 1969 nr 7 s. 11-12; tenże: Słuchowiska wydane drukiem. ZA I PRZECIWI 1970 nr 32 s. 14.
Sowińska B.: Słuchowiska w książce. ZYCIE WARSZ. 1969 /z dn. 15/16.VI.1969/. Truszczyński J.: Radiowe podróże w czasie, przestrzeni i w ... druku. GAZ. POZN. 1969 nr 154 s. 3.
Grabowski T.: NOWE KSIAŻ. 1971 nr 3 . s. 188-189

6. RÓŻNE ODCIENIE BIELI. Opowiadania. Oprac. graf. T. Piąkowski.
Poznań: Wydaw. Poznańskie 1970, 130 s. tabl., il.

Na tom opowiadań o tematyce psychologiczno-społeczno-
obyczajowej składają się utwory fantastyczne, często groteskowe,
utrzymane w konwencji humorystycznych, baśniowych przypowieści,
ilustrujących pewne spostrzeżenia i refleksje pisarza na tematy
współczesnego życia. W opowiadaniach znalazły odzwierciedle-
nie świetnie podpatrzone cechy zawiłej i niekonsekwentnej
natury ludzkiej; naiwne wyobrażenia człowieka o szczęściu,
bogactwie i sławie, a także problemy perspektywy rozwoju naszej
cywilizacji. Opowieści operujące przenośnią i symbolami, o za-
skakujących pointach dostarczają czytelnikowi materiału do
wielu przemyśleń.

R e c e n z j e :

Łukaszewski Z., NADODRZE 1970 nr 13 s. 9; Truszczyński J

dorożłych. GAZ. POZN. 1970 nr 66 s. 3; Grabowski T.: NOWE
KSIAZ. 1971 nr 3 s. 188-189

7. ROK 10 000. Opowiadania fantastyczne. Wyd. 3. Poznań:
Wydaw. Poznańskie 1977, 263 s.

Wyd. 1. 1973; Wyd. 2, 1975

Tom zawiera utwory fantastyczne, często groteskowe
utrzymane w konwencji humorystycznych, baśniowych przypowieściak,
ilustrujących spostrzeżenia i refleksje pisarza na tematy
współczesnego życia. W opowiadaniach znalazły odzwierciedlenie
świetnie uchwycone cechy zawiłej i niekonsekwentnej natury
ludzkiej, naiwne wyobrażenia człowieka o szczęściu, bogactwie
i sławie, a także perspektywy rozwoju naszej cywilizacji. Te
opowiadki o zaskakujących pointach inspirowe czytelnika do
wielu przemyśleń na temat aktualnego życia. Dowcipnie, lekko
napisane książka stanowi dobrą lekturę rozrywkową.

R e c e n z j e :

Borski L., NOWE KSIAZ. 1973 nr 24 s. 22-23; Bugajski L.: Fan-
tasta dydektyk, LITERATURA 1973 nr 34, s. 11; Glass A., WALKA
MLOD. 1973 nr 28 s. 8; Kosakowska Z., NURT 1973 nr 9 s. 38;
Michniak C., GAZ. POZN. 1973 nr 178 s. 5; Nyczak T., ECHO
KRAK. 1973 nr 188 s. 4; Paukzta E., GŁOS WIELKOP. 1973 nr 196,
s. 5; Tarczałowicz J., ZYCIE LIT. 1973 nr 41 s. 16; Bugajski L.,
RADAR 1975 nr 9 s. 23

8. FENOMEN KOSMOSU. Powieść. Wyd.4. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1986, 308 s.

Wyd. 1. 1975; wyd. 2 1977, wyd. 3. 1979

Akcja powieści fantastyczno-naukowej rozgrywa się w dalekiej przeszłości, a jej fabuła przedstawia wielką wyprawę kosmiczną podjętą przez ludzi w celu zbadania odległych galaktyk i nawiązania kontaktu z rozumnymi istotami innych układów. Autor z dużą dozą wyobraźni ukazuje życie społeczności ludzkiej w czasach gigantycznego rozwoju cywilizacji a także mentalność człowieka przyszłości i jego trudne problemy psychologiczne. Lektura dla szerokiego kręgu czytelników, także dla młodzieży.

R e c e n z j e :

Bajerowicz M., GŁOS WIELKOP. 1975 nr 277 s. 6; Paukšta E., GŁOS WIELKOP. 1975 nr 218 s. 5; Natanson W., KIERUNKI 1976 nr 20 s. 11; Skuczyński J., NOWE KSIĄŻ. 1976 nr 4 s. 23-24; Śmieszekiewicz A., NURT 1976 nr 1 s. 28-29; Borkowska E., CZAS 1977 nr 23 s. 23

9. POTRÓJNY CZAS GALAKTYKI. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1976, 200 s.

Tom opowiadań fantastyczno-naukowych, których bohaterami są ludzie uwolnieni ze swych ziemskich więzów i uwarunkowań, postawieni w sytuacjach krytycznych, lecz często pełnych humorystycznych powikłań. Nacechowanej żartobliwym dystansem postawie narratora wobec wydarzeń towarzyszy jednak głębszy podtekst - niepokój o przyszłość naszej cywilizacji.

R e c e n z j e :

Smuszkiewicz A., NURT 1976 nr 11 s. 42; Bugajski L., MIEŚ.LIT. 1977 nr 1 s. 123-125; Pelc M., ZYCIE LIT. 1977 nr 3 s. 16;

10. GDY NIEBO SPADŁO NA ZIEMIE. Wyd.2. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1980, 280 s. SF /Science Fiction/

Wyd.1. 1978

Akcja powieści rozgrywa się w przyszłości, w XXIV wieku. Bohaterem jest wybitny pisarz Alolis, który wraz z czołówką intelektualną i naukową Ziemi znalazł się na gigantycznym statku - Arce, mającym uchronić wybrańców przed katastrofą kosmiczną. Dzieje rejsu Arki w Kosmos, poza czasem i przestrzenią, stają się dla autora pretekstem do znamionujących dużą erudycję rozważań filozoficznych nad miejscem człowieka we Wszechświecie, możliwościami ludzkiego umysłu, wreszcie nad etyczną ideą pokojowego współistnienia.

R e c e n z j e :

Natanson W., KIERUNKI 1979 nr 33 s. 9; Paukzta E., GŁOS WIELKOP. 1979 nr 125 s. 5; Ziembicki A., NOWE KSIĄŻ. 1979 nr 15 s. 14-15

11. POWTÓRNE STWORZENIE ŚWIATA: powieść. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1979, 219 s. SF /Science Fiction/

Akcja powieści z gatunku science-fiction rozgrywa się w XXII wieku, w okresie, kiedy ludzie zdołali stworzyć dla

siebie na ziemi absolutnie szczęśliwą egzystencją. Ingerencja obcych, wrogich sił zagrażająca istnieniu całej planety oraz walka Ziemi z tymi siłami składa się na fabułę powieści, w której autor podejmuje problemy roli humanizmu w epoce najwyższego rozwoju cywilizacji.

R e c e n z j e :

/Michniak C./ Cz.M. : Powtórne stworzenie świata. GAZ. ZACH. 1979 nr 281 s. 5; NA PRZEŁAJ 1979 nr 50 s. 7

12. MIASTO NIE Z TEJ PLANETY: Opowieści fantastyczne.

IL C. Chruszczewski. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1981, 248 s.
SF /Science Fiction/

Książka stanowi zbiór kilkunastu opowiadań fantastyczno-naukowych. Zawieszczone w tomie utwory charakteryzuje różnorodność pomysłów fabularnych, fantazja autora w kreowaniu sytuacji i postaci literackich, zaś w treści dominuje wiara w możliwości intelektualne człowieka, jego pokojową egzystencję w przyszłości, a ponadto - w obacność i możliwość ingerencji istot z Kosmosu w życie Ziemi.

R e c e n z j e :

/Michniak C./ Cz.M. | GAZ. POZN. 1981 nr 174 s. 5

13. GWIAZDY GALAKTYKI. Antologia opowiadań Science fiction pisarzy węgierskich. Wybór: Czesław Chruszczewski, Peter Kuczka. Wstęp: Czesław Chruszczewski. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1981, 368 s.

Wybór otwiera twórczość Meurycygo Jakoi, prekursora węgierskiej literatury SF, zamykają książkę opowiadania pisarzy współczesnych a wśród nich Petere Szentmihalyi Szabo. Antologia prezentuje historię węgierskiej literatury fantastycznonaukowej, niezbyt znanej naszym czytelnikom ponieważ dotychczas przetłumaczono na język polski niewiele utworów SF autorów węgierskich. "Gwiazdy Galaktyki" rozszerzą nieco znajomość tej literatury.

14. LUDZIE I GWIAZDY. Antologia opowiadań fantastycznonaukowych pisarzy Krajów Demokracji Ludowej. Wybór: Czesław Chruszczewski, Jerzy Kaczmarek. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1976, 464 s..

Antologia zawiera opowiadania fantastycznonaukowe wybrane z dorobku twórczego pisarzy Krajów Demokracji. Genazę sięga Międzynarodowego Spotkania Pisarzy Twórców Literatury Fantastycznonaukowej i łączy się z podstawową ideą odbytej narady. Umieszczone w jednym tomie utwory pisarzy z Bułgarii, Czechosłowacji, NRD, Polski, Rumunii, Węgier i ZSRR są przeglądem różnorodnych artystycznych i tematycznych ujęć science fiction w obrębie jednego gatunku literackiego, zachowującym jednak spójność pod względem inspirujących je treści humanistycznych.

TWÓRCZOŚĆ CZESŁAWA CHRUSZCZEWSKIEGO W UKŁADZIE
CHRONOLOGICZNYM

- 1960 - Bardzo dziwny świat
- 1965 - Magiczne schody
- 1967 - Pacyfik - Niebo
- 1969 - Bitwa pod Pharealos
- 1970 - Różne odcienie bieli
- 1973 - Rok 10000
- 1973 - Dookoła tyle cudów
- 1975 - Fenomen Kosmosu
- 1976 - Potrójny czas Galaktyki
- 1976 - Ludzie i gwiazdy. Antologia.
- 1978 - Gdy niebo spadło na ziemię
- 1979 - Powtórne stworzenie świata
- 1981 - Miseto nie z tej planety
- 1981 - Gwiazdy Galaktyki. Antologia.

B. Przekłady na języki obce

/wybór z wydawnictw zwartych/

[Fenomen Kosmosu]. A Kozmosz története. [Tl.] B. Murányi.

[Biogr. C. Chruszczewski] P. Kuczka. Bratislava: Madach 1977,
343 s.

[Fenomen Kosmosu]. A Kozmosz története. Tudományos fantasztika
regénye. [Tl.] B. Murányi [Biogr. C. Chruszczewskiego] P. Kuczka.
[Úpraco. jez.] B. Buda. Budapest: Kozmosz Könyvek 1977, 337 s.

Simonidas Jaroslav: Rakety z Tentalu. Deset polských vědecko-
fantastických povídek. Výbor sestav a přel.... Praha: Státní
Nakladat. Dětské knihy 1964, 305 s. Křavane

m.in. opowiadania Czesława Chruszczewskiego "Dwa krańce
świata".

Slučaj Koval'okogo. Sbornik naučno - fantastičeskich rasskazov.
[Úpraco.] Evgenij Vojebrot. Moskva: Mir 1968, 339 s. Zarubažnaja
Fantastika.

m.in. opowiadanie Czesława Chruszczewskiego.

Galaxiepatron. Eine Anthologie polnischer phantastischer
Erzählungen. [Wyd.] J. Jankowiak. Berlin: Verlag Das Neue
Berlin 1975, 323 s.

m.in. utwory Czesława Chruszczewskiego

Simpozium myaleletikov. Sbornik naučnofantastičeskich
rasskazov. [Tl.] E. Vajebrot. [Przedm.] G. Gurevič. Il. Ju.
Vaščenko. Moskva: Mir 1974, 303 s.

m.in. utwory Czesława Chruszczewskiego.

Galaktika 58. Tudományos - fantasztikus antológia.

Budapest: 1985, 127 s.

Wybór opowiadań światowej literatury SF. M.in. opowiadanie
Czesława Chruszczewskiego. "Wyspa szczęśliwych"

Hľadani budoucího času. Antológia so časne svetové science
fiction. Praga: Wydáv. Prace 1985, 486 s.

Antologia opowiadań światowej literatury SF. M.in. opowiadanie
Czesława Chruszczewskiego. "Patrol trzech"

W przygotowaniu; Antologia SF w języku słowackim - m.in.
opowiadanie Czesława Chruszczewskiego "Mnanneken Pis".

C. U t w o r y o p u b l i k o w a n e w p r a s i e

Amarantowe Jezioro OAH. GAZ. POZN. 1966 nr 84 s. 7, nr 89
s. 11, nr 95 s. 7

Arcydzieło. GAZ. ZACH. 1981 nr 66 s. 4-5

Bezludna wyspa. Opowiadanie fantastyczne. Il. Cyprian
Kościelniak. PRZ. TECHN. 1973 nr 51/52 s. 20-23

Błąd Kosmiczny. Opowiadanie fantastyczne. PRZ. TECHN. 1974
nr 7 s. 15-16

Byłem bardzo niedyskretny. /Opowiadanie fantastyczne/.

GAZ. ZACH. 1978 nr 154 s. 5; PROBLEMY 1979 nr 3 s. 57-64

Dawid i Goliat. /Opowiadanie fantastyczne/. GAZ. ZACH. 1975
nr 212 s. 4-5, nr 218 s. 5

Dookoła tyle cudów. /Fragm./, TEATR POL. RADIA 1973 nr 2
s. 5-20

Eksperyment. PANORAMA 1977 nr 1 s. 19,24

- Fenomen Kosmosu. /Fragm. powieści/. EXPR. POZN. 1974
nr 25 s. 4; GAZ. POZN. 1975 nr 33 s. 5; nr 144 s. 4;
NURT 1974 nr 11 s. 20-22
- Geny geniusza. /Felieton futurologiczny/. GAZ. POZN. 1970
nr 163 s. 5
- Impuls kosmiczny. /Opowiadania fantastyczne/. GAZ. ZACH.
1976 nr 162 s. 5-6; LITERATURA 1976 nr 34 s. 2-3; PROBLEMY
1979 nr 3 s. 57-64
- Kataklyzm. PROBLEMY 1979 nr 3 s. 57-64
- Lolanda. Fragn. książki pt. "Rok 10 000". Il. Cyprian
Kościelniak. PRZ. TECHN, 1974 nr 51/52 s. 29
- Latakący dywan. GAZ. POZN. 1971 nr 186 s. 4-5
- Miasto, które będzie. /Opowiadania fantastyczne/. GŁOS WIELKOP.
1973 nr 131 s. 4-5
- Miasto miast. /Opowiadanie fantastyczne/. GAZ. POZN. 1970
nr 85 s. 6-7
- Miasto nie z tego świata. /Opowiadanie fantastyczne/. GAZ.
ZACH. 1979 nr 220 s. 6, nr 225 s. 4-5
- Most. /Opowiadanie/. NURT 1971 nr 5 s. 22-24
- Na szczycie skały. GAZ. POZN. 1968 nr 285 s. 5
- Nic nowego pod słońcem. /Opowiadanie fantastyczne/. GAZ. POZN.
1970 nr 133 s. 6-7
- Nie deptać trawników /Nowela/. GAZ. POZN. 1966 nr 281 s. 4,
nr 287 s. 6-7; nr 293 s. 6-7; nr 299 s. 6-7; nr 305 s. 11
- Oczy. /Fragm. opow./. GŁOS WIELKOP. 1980 nr 15 s. 4-5
- Oni wyszli z morza. /Frag. opow./. GŁOS WIELKOP. 1980 nr 203
s. 6.
- Płynię ku ziemi światło sygnał. /Fragm. powieści/. Gdy niebo
spadło na ziemię. GAZ. ZACH. 1977 nr 160 s. 4-5.

- Parking. /Opowiadanie/. NURT 1978 nr 8 s. 42-43, 44;
PROBLEMY 1979 nr 3 s. 57-64
- Patrol trzech /Opowiadanie fantastyczne/. GAZ. POZN. 1974
nr 34 s. 5-6
- Powtórne stworzenie świata. /Fragm. pow./ "Gwardziści Napoléona".
GAZ. ZACH. 1979 nr 31 s. 4-5
- Scala dei Giganti. Il. autor. NURT 1980 nr 9 s. 24-27;
PROBLEMY 1981 nr 4 s. 25-27
- Serie niebezpiecznych błędów. Fragn. pow. "Fenomen Kosmosu"
NURT 1974 nr 11 s. 20-22, 11.
- Siedem siódemek. GŁOS WIELKOP. 1979 nr 48 s. 5
- Tajemnica latarni morskiej. /Opowiadanie fantastyczne/.
GAZ. POZN. 1970 nr 211 s. 4-5
- Trzecia prawda. /Opowiadanie fantastyczne/. GŁOS WIELKOP.
1975 nr 195 s. 4-5
- Uprzejmość drugiego stopnia. GAZ. POZN. 1970 nr 181 s. 6
- Uśmiech i światło. NURT 1968 nr 10 s. 55-57
- Za oknami. NURT 1968 nr 3 s. 32-36
- Zdumiewające odkrycie. NURT 1966 nr 3 s. 33-35
- Zupełnie nieznaną planetę. Fragn. książki "Dookoła tyle
cudów". MAG. POM. 1973 nr 15 s. 6; FANTASTYKA 1983 nr 3
s. 52-53
- Zielone włosy. Fragn. Książki "Dookoła tyle cudów". PRZ. TECHN.
1973 nr 44 s. 16; GAZ. POZN. 1973 nr 35 s. 5-6

D. Słuchowiska radiowa
/emitowanych na antenie Polskiego Radia/

1. Za pięć minut kolekcja	14.II.1958
2. Dziwny człowiek	4.XI.1959
3. Kto był pierwszy	26.I.1960
4. Rozkosz poznania	1.VII.1963
5. Jąbłka	5.XI.1963
6. Sen nocy letniej	6.XI.1964
7. Partia Madžonga	16.III.1964
8. Groty Faleosankie	9.XI.1964
9. Stacja benzynowa	XI.1964
10. Ludzie stamtąd	16.X.1964
11. Lunosuci	18.XII.1964
12. Stoczerdziesiąt druga	14.X.1965
13. Amarantowe jezioro OAH	11.XI.1965
14. Tygrys z Hiponcjum	18.III.1966
15. Pacyfik - Niebo	8.XII.1966
16. Napoleon i Karolina	29.IV.1966
17. Nie deptać trawników	26.VII.1966
18. Bitwa pod Pharaeloa /Warszawa/	30.VII.1967
19. Fantastycznie różowy świat	24.VIII.1967
20. Głosy ziemi	22.VI.1967
21. Miasto - Miast	22.VI.1967
22. Nic nowego pod słońcem	30.X.1967
23. Bajkowy dom	3.X.1967
24. Samarytanin	19.IX.1967
25. Pan YOVE	27.X.1967
26. Lwy	11.XII.1967

27. Tajemnica latarni morskiej	22.XII.1967
28. Tyle nowych kolorów	9.X.1967
29. Droga do domu prowadzi przez księżyc	23.III.1968
30. King - Wirtuoz	12.II.1968
31. Złoty wóz wynurzył się z oceanu	24.V.1968
32. Kolorowe maszyny pana YAKUSHI	10.X.1968
33. Droga do nieśmiertelności. /Warszawa/	3.V.1968
34. Dom z tradycjami	2.X.1968
35. Wnętrze pracowni	12.IX.1968
36. Diamentowa skała	22.I.1969
37. W czepku urodzony	14.XI.1968
38. Niepokój	4.XII.1968
39. Gwiazdka wśród gwiazd	20.XII.1968
40. Różne odcienie biali	4.III.1969
41. Dwie rzeki trzy miasta	14.V.1969
42. Początek 32-go lipca	21.IV.1969
43. Latający Szaz...Kot	25.VI.1970
44. Za górami za lasami	20.IV.1971
45. Oberża pod wiatrakiem	21.VIII.1971
46. Był sobie król	14.XII.1971
47. Wizjoner	14.V.1975
48. Mennikan Pis	28.VIII.1975
49. Kuchenne schody	14.V.1975

III. O P R A C O W A N I A W W Y B O R Z E

A. P u b l i k a c j e o p i s a r z u

1. /be/: Nowe książki Wydawnictwa Poznańskiego. Dekada Pisarzy Wielkopolekich. ŻYCIE WARSZ. 1978 nr 72 s. 3
M.in. informacje nt. twórczości Cz. Chruszczewskiego
2. /bran/: Czesław Chruszczewski nie żyje. GŁOS WIELKOP. 1982 nr 1 s. 2
3. Czesław Chruszczewski. Pisarz i działacz. /Nekr./ TRYB. LUDU 1982 nr 41 s. 5
4. /Czesław Chruszczewski/: FANTASTYKA 1983 nr 1 okł. Notatka o nadaniu pośmiertnie tytułu członka honorowego Europejskiego Stowarzyszenia SF na VII Europejskim Kongresie SF Eurokon w Münchenbladbach 1982.
5. /Czesław Chruszczewski/: GŁOS WIELKOP. 1974 nr22 s. 6
Sylwetka Cz. Chruszczewskiego w związku z plebiscytem na "Wielkopolanina roku 1973"
6. /25 lecie pracy literackiej/. EXPR. POZN. 1977 nr 227 s. 2;
GŁOS WIELKOP. 1977 nr 228 s. 2; NOWE KSIĄŻ. 1977 nr 21 s. 94;
ZYCIE WARSZ. 1977 nr 237 s. 7.
7. /jaz/: EXPR. POZN. 1972 nr 289 s. 2
Informacje nt. Czwartku Literackiego Cz. Chruszczewskiego
8. Kacznarek J.: Bardzo dobry świat. NURT 1971 nr 5 s. 20-21
9. /Kir /: Tadeusz Becela i Czesław Chruszczewski uhonorowani przez Wydawnictwo Poznańskie. EXPR. POZN. 1977 nr 227 s. 2
10. Kościelak Z.: "Bohaterem naszej twórczości jest Istota Rozumna". GŁOS WIELKOP. 1976 nr 187 s. 3

11. Kot R.: Bardzo dziwna fantastyka. GAZ. POZN. 1987
nr 49 s. 10
12. Loboga A.: Czesław Chruszczewski. KRON. M. POZN. 1969
nr 2 s. 131-132
13. Mańkowski J., Chadzinokolau N.: Pisarze Wielkopolski,
Poznań: Wydaw. Poznańskie 1970 /s. 49-55: Czesław
Chruszczewski/
14. Mańkowski J., KRON. M. POZN. 1979 nr 4 s. 75-76
15. Marcinkowski K.: Kosmiczna podróż po teraźniejszości.
GŁOS WIELKOP. 1974 nr 35 s. 5
16. Michniak C.: Fantazja pisarza i współczesność. GAZ. POZN.
1973 nr 214 s. 5
17. Michniak C.: Rozum i serce. GAZ, ZACH. 1978 nr 75 s. 3
18. Misiurewicz K., EXPR. POZN. 1979 nr 52 s. 4
19. Moroz-Namyżałowska D.: O twórczości Czesława Chruszczewskiego
NURT 1983 nr 3 s. 27-28, portr.
20. Nagroda "Eurocon I" dla polskiego pisarza. GŁOS WIELKOP.
1972 nr 173 s. 2
21. Natanson W.: Kosmiczne katastrofy. KIERUNKI 1979 nr 33 s. 9
22. Natanson W.: "SF". TWÓRCZOŚĆ 1974 nr 1 s. 156-158
23. Niewiedomski A.: Czesław Chruszczewski. Słownik polskich
autorów fantastyki. FANTASTYKA 1983 nr 3 s. 52-53
24. Pacuła J., Brzeski R.: Piknik fantastów. KULISY 1976 nr 36
s. 1,9
25. Paukezta E., GŁOS WIELKOP. 1974 nr 1 s. 5
26. Pisarze Wielkopolski /1970-1980/. Oprac. U. Bzdawka, Poznań:
Woj. Bibliot. Publ. 1981 /s. 17-28: Czesław Chruszczewski/

27. Prprok L.: W głońniku i telewizorze. TYG. ZACH. 1957 nr 51/52 s. 4,5
28. /r/: Poznański literat autora albumu rysunków fantastycznych. EXPR. POZN. 1980 nr 168 s. 4
29. Skrobałowa T.: Czesław Chruszczewski. W Księgarni Literackiej. NURT 1966 nr 8 s. 61, bibliogr.
30. Służa M.: Czesław Chruszczewski. Scenariusz wieczoru literackiego. POR. BIBLIOGR. METOD. 1987 nr 1 s. 40-50
31. Smuszkievicz A.: Zaczarowana gra. Zarys dziejów polskiej fantastyki naukowej. Poznań: Wydaw. Poznańskie 1982 s. 288-292
32. W Koninie szóste spotkanie. Czesław Chruszczewski na berlińskiej antenie. EXPR. POZN. 1972 nr 225 s. 2
33. Wójcik J.: Smutek niespełnionych marzeń czyli fantastyka po poznańsku. GAZ. POZN. 1985 nr 196 s. 9
34. /Z.B./: Nie ma przyszłości bez teraźniejszości. GAZ. POZN. 1974 nr 29 s. 4
35. Zegnamy pisarza i kolegę redakcyjnego Czesława Chruszczewskiego. EXPR. POZN. 1982 nr 21 s. 5

B. W y w i a d y i w y p o w i e d z i a u t o r a n a t e m a t y l i t e r a c k i e /Wybór/:

- EXPR. POZN. 1966 nr 36 s. 4; EXPR. POZN. 1972 nr 174 s. 1,2;
GŁOS WIELKOP. 1973 nr 214 s. 4; GAZ. POZN. 1973 nr 214 s. 5;
EXPR. POZN. 1973 nr 208 s. 1,2; TRYB. LUDU 1973 nr 251 s. 5, 11;
GŁOS WIELKOP. 1974 nr 5; NURT 1974 nr 11 s. 19, 11.; GŁOS WIELKOP.
1974 nr 35 s. 5; LITERATURA 1975 nr 51/52 s. 15; GAZ. POZN. 1976
nr 267 s. 3; GAZ. ZACH. 1976 nr 7 s. 5; PAN. PÓLN. 1976 nr 34 s. 3.

WTK 1976 nr 36 s. 1,8; NURT 1976 nr 8 s. 2-3, 11; TRYB.
LUDU 1976 nr 187 s. 3; GAZ. ZACH. 1976 nr 67 s. 3; GŁOS
WIELKOP. 1976 nr 65 s. 4; GAZ. POZN. 1977 nr 297 s. 4;
GAZ. ZACH. 1977 nr 239 s. 4; TYDZIEŃ 1977 nr 47 s. 14;
PRZEM. ZIE I GNIEZ. 1978 nr 3 s. 1; GŁOS WIELKOP. 1978 nr 34
s. 7; EXPR. POZN. 1978 nr 78 s. 2; POGLADY 1978 nr 6 s. 2;
TRYB. LUDU 1978 nr 158 s. 6; GAZ. ZACH. 1979 nr 165 s. 3;
GAZ. ZACH. 1979 nr 57 s. 4; GŁOS WIELKOP. 1979 nr 264 s. 5;
EXPR. POZN. 1979 nr 78 s. 2; TRYB. LUDU 1979 nr 158 s. 6;
GŁOS WIELKOP. 1979 nr 62 s. 3; TYDZIEŃ 1980 nr 13 s. 14;
GAZ. ZACH. 1981 nr 15 s. 4

Chruszczewski C. : Konstruktywna rola fantastyki naukowej.
NOWE DROGI 1976 nr 10 s. 171-174.

Dot. III Kongresu Europejskiego SF w Poznaniu

Chruszczewski C. : Wartości humanistyczne literatury fante-
styczno-naukowej. NURT 1979 nr 4 s. 14-15

WBP Poznań 5/84/33/87 - 500 egz.